

26A:9

Systemvalet av LPS för anslutning av avlopp har ansetts som ett sådant särskilt förhållande som kan motivera en lägre anläggningsavgift när kostnadsbesparingarna blivit beaktansvärda. – Även nyttominskning motiverade avgiftsnedläggning.

L.B. äger fastigheten V 1:321. Makarna E. äger fastigheten V 1:322. H.S. äger fastigheten V 1:323. H.Å. äger fastigheten V 1:619. P.S. äger fastigheten V 1:620.

År 1997 beslutade kommunen att utvidga verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen till att även omfatta fastigheterna mellan Västerleden och Älgstogens brygga i Mörtlös. Sökandenas fastigheter ingår därefter i verksamhetsområdet för den allmänna va-anläggningen. Utvidgningen av anläggningen omfattar 38 fastigheter, av vilka knappt 15 är permanent bebodda och resten fritidsfastigheter. För avloppet har kommunen anlagt ett tryckavloppssystem (LPS). Förbindelsepunkt har upprättats för de aktuella fastigheterna men fastighetsägarna har ännu inte debiterats någon anläggningsavgift.

Sökandena yrkade i första hand att de inte skulle vara avgiftsskyldiga. Om Va-nämnden skulle finna avgiftsskyldighet föreligga yrkade sökandena – med hänvisning till att de kommer att få kostnader för drift och underhåll m.m. av LPS-enheten som skall placeras på fastigheterna – fastställt att anläggningsavgiften för vatten och avlopp skall sättas ner till halva avgiften enligt taxan eller till det högre belopp som kan vara skäligt.

Kommunen gjorde gällande att fastigheternas behov av anordningar för vattenförsörjning och avlopp inte kunde med större fördel tillgodoses på annat sätt än genom den allmänna va-anläggningen och bestred sökandenas i första hand framställda yrkande. Beträffande andrahandsyrkandet medgav kommunen en reduktion av anläggningsavgiften för avlopp med 4 000 kr per fastighet.

Sökandena anförde: LPS-systemet är i och för sig bra och anläggningskostnaden blir hälften så stor som för ett konventionellt självfallssystem. Fastighetens egna avloppsanordningar har dock en större driftsäkerhet. Det är vanligt med elavbrott eftersom det är luftledningar i området och pumparna är elberoende. Om LPS-pumpen går sönder står man utan avlopp. Beredskapen för om något händer med pumparna är viktig. Fastighetsägarna kommer också att ha kostnader för drift och underhåll av pumpen. Att byta pumpen är oftast dyrare än de 2 000 kr, som kommunen säger att det skulle kosta. Elkostnaden blir också högre. Fastighetsägarna får ett

sämre system till en högre kostnad. Tryckavloppsledningarna läggs grunt i marken och vattenledningarna läggs tillsammans med avloppsledningarna. Vattenledningen måste därför förses med en värmekabel. Blir det elavbrott finns det risk för att vattenledningen fryser. Med hänsyn därtill bör anläggningsavgiften för både renvatten och spillvatten sättas ner.

Kommunen anförde: Kommunen menar att fastigheterna behöver anslutas till den allmänna va-anläggningen av sanitära skäl och av miljöskäl för att få bort markinfiltrationen. Mörtås är det första området där kommunen anlägger ett tryckavloppssystem. Kommunen kommer att ha en fullgod service till fastighetsägarna när LPS-pumparna har installerats till förebyggande av driftstörningar. Kommunen har för avsikt att träffa avtal med fastighetsägarna om servicen. Enligt de uppgifter kommunen har skulle kostnaden för drift och underhåll av LPS-pumparna vara 300 kr per år och kostnaden för byte av pumpen 2 000 kr. En pump håller i snitt ungefär tio år. Kommunen är beredd att utge ersättning för onyttigblivna va-anordningar.

Va-nämnden yttrade:

Efter att bland annat ha konstaterat att ingen av fastigheterna kunde undgå avgiftsskyldighet för avloppsanslutning, yttrade Va-nämnden i frågan om reduktion av anläggningsavgiften: Enligt 26 § va-lagen skall i lagen föreskriven avgiftsskyldighet fördelas mellan abonnentfastigheterna efter skälig och rättvis grund. Det innebär att fördelningen i princip skall ske efter den huvudsakliga nytta som varje särskild fastighet har av va-anläggningen och med bortseende från vad det kostar att förse fastigheten med vatten och avlopp. Undantagsvis kan avgiftssättningen dock påverkas av kostnaderna. I rättspraxis har slagits fast att nyttoprincipen kan och skall frångås när det beträffande viss fastighet eller vissa fastigheter föreligger sådana särförhållanden i fråga om beskaffenhet och läge eller förhållanden i övrigt som är ägnade att relativt sett avsevärt fördyra eller förbilliga va-försörjningen till fastigheten. Genom en ny bestämmelse i 26 § andra stycket, som trädde i kraft den 1 juli 1996, har utrymmet för sådan avgiftsdifferentiering vidgats ytterligare när det gäller anläggningsavgifter. Det krävs inte längre en avsevärd kostnadsskillnad utan det räcker att den är beaktansvärd. "Om kostnaden för en viss fastighets eller vissa fastigheters vattenförsörjning eller avlopp på grund av särskilda förhållanden i beaktansvärd omfattning avviker från vad som i övrigt gäller inom verksamhetsområdet, bestäms engångsavgift med hänsyn till dessa skillnader." Lagrådet påpekade i sitt yttrande över förslaget till denna bestämmelse "att, så som regeln har avfattats enligt förslaget, det blir inte endast en möjlighet utan också en skyldighet för huvudmannen att i sådana fall som omfattas av regeln ta hänsyn till kostnadsskillnaderna vid fastställande av taxa för anläggningsavgifter".

Sökandena har i förevarande fall begärt att anläggningsavgiften för både vatten och avlopp skall sättas ner till hälften. Vad gäller avgiften för anslutning till vattenanläggningen har de dock inte anfört något godtagbart skäl för en sådan nedsättning. I

den delen kan yrkandet inte vinna bifall. Men beträffande avgiften för avloppsanslutningen är det annorlunda. Där har sökandena åberopat att valet av LPS-systemet innebär att kommunen sparat in halva anläggningskostnaden jämfört med en utbyggnad av ett konventionellt självfallsystem, medan de själva får ett sämre avloppssystem till en högre kostnad för drift och underhåll. För sådana merkostnader har kommunen i målet också gått med på en reduktion av anläggningsavgiften med 4 000 kr. Kommunen skall dessutom enligt bestämmelse i va-taxan och särskilt upprättat avtal med abonnenten leverera LPS-enheten utan kostnad för fastighetsägaren. Enligt kommunen skall kostnaden för denna enhet – 25 000 kr exklusive moms – anses ingå i anläggningsavgiften.

Mörtnäs är det första området där kommunen har anlagt ett tryckavloppssystem. Kommunen har som skäl för den valda systemlösningen angett dels att kostnaderna för att bygga ett konventionellt va-system med självfallsledningar och en avloppspumpstation enligt anbudsinfordran varit för höga, dels att flera fastighetsägare har haft klagomål mot byggandet av en avloppspumpstation för området nere vid Älgstigen brygga, dels att ingreppen kommer att bli mindre i Älgstigen genom att va-ledningarna i LPS-systemet förläggs grunt.

Mot denna bakgrund måste anslutningsformen i sig betraktas som ett sådant särskilt förhållande som enligt förut nämnda bestämmelse i 26 § andra stycket va-lagen kan motivera en lägre anläggningsavgift, om anslutningskostnaden därigenom blivit beaktansvärt lägre än normalt inom verksamhetsområdet. Utredningen ger inget närmare besked om hur stora kostnadsbesparingar kommunen gjort genom systemvalet. Men de är utan tvekan beaktansvärda i det här sammanhanget. Det torde innebära att det föreligger kostnadsskäl för en billigare anläggningstaxa för sökandenas fastigheter.

En avgiftsreduktion kan i det här fallet dessutom grundas på huvudregeln. Att avloppsanläggningen inte kan nyttjas med mindre fastighetsägaren har en LPS-enhet, som inte motiveras av den egna fastighetens särskilda behov, måste anses utgöra en väsentlig minskning av fastighetens nytta av den allmänna anläggningen. Denna nyttominskning skall beaktas vid fördelningen av avgiftsskyldigheten. Det innebär inte att fastighetsägaren nödvändigtvis skall ersättas kostnaden för LPS-enheten och dess drift. Avgiftsreduktionens storlek måste avvägas med hänsyn till samtliga omständigheter av betydelse för en skälig och rättvis avgiftsnedsättning. Det bör exempelvis noteras att den valda tekniska lösningen i det här fallet syns ändamålsenlig och motiverad också av terrängförhållandena på platsen. Ett självfallssystem skulle som redan konstaterats totalt sett säkerligen ha ställt sig avsevärt dyrare. Och även ett sådant system skulle med hänsyn till terrängförhållandena ha krävt pumpning, i varje fall på den allmänna delen men kanske också på någon enskild fastighet. För den senare pumpningen skulle fastighetsägaren inte ha fått någon kompensation.

Va-nämnden finner vid en samlad bedömning skäligt att va-taxans anläggningsavgift för LPS-anslutningen, exklusive moms, nedsätts med 10 000 kr. Nämnden har därvid beaktat att kommunen står kostnaden för LPS-enheten.

Va-nämnden fastställde att anläggningsavgiften enligt kommunens va-taxa skulle nedsättas med 10 000 kr för anslutningen av sökandenas fastigheter till kommunens allmänna avloppsanläggning.

Beslut: 1999-07-05, BVa 38

Mål nr: Va 71, 85, 89, 90 och 96/98